

บันทึกการประชุม
คณะกรรมการส่งเสริมข้อมูลด้านสารสนเทศทั้งในและต่างประเทศ
ในคณะกรรมการวิสามัญวิชาการ ตรวจสอบร่างรัฐธรรมนูญและร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ
สภาร่างรัฐธรรมนูญ
ครั้งที่ ๗
วันพฤหัสบดีที่ ๕ เมษายน ๒๕๕๐
ณ ห้องประชุมคณะกรรมการ หมายเลข ๓๓๐๑ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๓

อนุกรรมการผู้เข้าร่วมประชุม คือ

๑. รองศาสตราจารย์นครินทร์ เมฆไตรรัตน์	ประธานคณะกรรมการ
๒. นางมาลินี สุขเวชชวรกิจ	อนุกรรมการ
๓. นายวรพจน์ วงศ์สง่า	อนุกรรมการ
๔. ผู้ช่วยศาสตราจารย์พินัย ณ นคร	อนุกรรมการ
๕. ผู้ช่วยศาสตราจารย์วีรวัฒน์ จันทโชติ	อนุกรรมการ
๖. นางคณินิจ ศรีบัวเอี่ยม	อนุกรรมการ
๗. รองศาสตราจารย์มานิตย์ จุมปา	อนุกรรมการ
๘. ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุภสวัศค์ ชัชวาลย์	อนุกรรมการ

อนุกรรมการผู้ไม่มาประชุม คือ

๑. นายสุรสิทธิ์ แสงวิโรจน์พัฒน์	(ลาการประชุม)
๒. นายสัตยะพล สัจจเดชะ	(ลาการประชุม)

เริ่มประชุมเวลา ๑๐.๓๐ นาฬิกา

เมื่อคณะกรรมการมาครบองค์ประชุมแล้ว ประธานคณะกรรมการได้กล่าวเปิดประชุมและดำเนินการประชุมตามระเบียบวาระการประชุม สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

ระเบียบวาระที่ ๑ เรื่องที่ประธานแจ้งต่อที่ประชุม

ประธานคณะกรรมการแจ้งให้ที่ประชุมทราบว่า คณะกรรมการยกย่องรัฐธรรมนูญจัดสัมมนาเพื่อระดมความคิดเห็นในการยกย่องรัฐธรรมนูญเรื่อง การยกย่องรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ ครั้งที่ ๒ ระหว่างวันที่ ๖ - ๑๑ เมษายน ณ เดอะ ไทด์ รีสอร์ท จังหวัดชลบุรี

ระเบียบวาระที่ ๒ รับรองบันทึกการประชุม

ที่ประชุมมีมติรับรองบันทึกการประชุม ครั้งที่ ๖ วันจันทร์ที่ ๒ เมษายน ๒๕๕๐ โดยมีการเพิ่มเติมดังนี้

หน้า ๓ บรรทัดที่ ๓๒ ควรให้มีการเลือกตั้งเพียงบางส่วน

ระเบียบวาระที่ ๓ เรื่องพิจารณา

๓.๑ จัดทำเอกสารทางวิชาการเพื่อเสนอคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ

รองศาสตราจารย์นครินทร์ เมฆไตรรัตน์ ประธานคณะอนุกรรมการกล่าวต่อที่ประชุมว่าได้เรียนเชิญ รองศาสตราจารย์มานิตย์ จุมปา อนุกรรมการ ได้ร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับหัวข้อการจัดทำผลงานทางวิชาการเรื่อง “ที่มาและอำนาจหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภา”

รองศาสตราจารย์มานิตย์ จุมปา อนุกรรมการกล่าวต่อที่ประชุมว่า ที่มาของวุฒิสภาที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ให้สมาชิกวุฒิสภามาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน เพื่อทำหน้าที่ในฐานะสภาตรวจสอบ ซึ่งการเลือกตั้งโดยตรงทำให้วุฒิสภาส่วนใหญ่ยากที่จะปลอดพ้นจากการครอบงำทางการเมือง ทำให้วุฒิสภาไม่สามารถทำหน้าที่ในฐานะสภาตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐได้อย่างเต็มที่

ปัญหาของวิธีการได้มาซึ่งวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ส่งผลให้การทำหน้าที่ในฐานะสภาตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐไม่บรรลุผลอย่างแท้จริง

ที่มาของวุฒิสภาและอำนาจหน้าที่ของวุฒิสภาในต่างประเทศ

วิธีการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา เมื่อพิจารณาจากรัฐธรรมนูญของนานาประเทศในระบบสองสภา (Bicameral Legislator) รัฐธรรมนูญจะกำหนดที่มาของสมาชิกวุฒิสภา ๖ รูปแบบ ดังนี้

๑. ที่มาจากการสืบตระกูล
๒. ที่มาจากการดำรงตำแหน่ง
๓. ที่มาจากการแต่งตั้ง
๔. ที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรง
๕. ที่มาจากการเลือกตั้งโดยอ้อม
๖. ที่มาจากการเลือกตั้งหรือแต่งตั้งจากผู้แทนกลุ่มชน

ซึ่งทั้ง ๖ รูปแบบข้างต้นเป็นที่มาของสมาชิกวุฒิสภาที่มีการกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญของนานาประเทศ โดยมีข้อสังเกตประการสำคัญ ที่บางประเทศไม่ได้กำหนดที่มาจากแหล่งใดแหล่งหนึ่งใน ๖ รูปแบบ หากแต่การกำหนดที่มาในลักษณะผสม เช่น ประเทศอังกฤษ มีการกำหนดที่มาของสภานางผสมระหว่างรูปแบบการสืบตระกูลกับการแต่งตั้ง เป็นต้น

อำนาจหน้าที่ของวุฒิสภา

ในฐานะที่วุฒิสภาเป็นสภาที่สองในระบบสองสภา อำนาจหน้าที่ของวุฒิสภา โดยพื้นฐานที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญนาประเทศจะมีลักษณะร่วมกัน คือ วุฒิสภามีส่วนในการพิจารณาร่างกฎหมาย แต่อำนาจหน้าที่อื่น ๆ ของวุฒิสภาก็มีความแตกต่างกันไปตามแต่ละประเทศ ซึ่งสามารถประมวลอำนาจหน้าที่ของวุฒิสภาในรัฐธรรมนูญนาประเทศได้ดังนี้

๑. วุฒิสภามีอำนาจหน้าที่ในทางนิติบัญญัติ โดยกำหนดให้วุฒิสภามีอำนาจในการพิจารณาร่างกฎหมายในฐานะสภาที่สองต่อจากการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎร ส่วนอำนาจในทางนิติบัญญัติของวุฒิสภาก็เท่ากับสภาผู้แทนราษฎรหรือไม่ ในรัฐธรรมนูญของแต่ละประเทศจะกำหนดไว้แตกต่างกัน

๒. วุฒิสภามีอำนาจในการควบคุมฝ่ายบริหาร ประเทศที่ใช้ระบบรัฐสภามักจะให้อำนาจแก่วุฒิสภาในการตั้งกระทู้ถามถึงการทำงานของรัฐบาลได้ แต่จะไม่ให้อำนาจในการอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาลแก่วุฒิสภา โดยอำนาจนี้จะเป็นของสภาผู้แทนราษฎร ส่วนประเทศที่ใช้ระบบประธานาธิบดี เช่น สหรัฐอเมริกาจะให้อำนาจวุฒิสภาในการควบคุมฝ่ายบริหารผ่านกระบวนการถอดถอนฝ่ายบริหารออกจากตำแหน่ง และมีอำนาจให้ความเห็นชอบในการแต่งตั้งบุคคลเข้าสู่ตำแหน่งในระดับสูง

๓. วุฒิสภามีอำนาจอื่น ๆ เช่น วุฒิสภามีอำนาจลงมติร่วมกับสภาผู้แทนราษฎรในการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญหรือการประกาศสงคราม

ข้อสังเกต ในทางหลักการตั้งองค์กร อำนาจหน้าที่ของวุฒิสภาก็เป็นเครื่องชี้ที่มาของวุฒิสภา กล่าวคือ หากมีการกำหนดอำนาจหน้าที่ของวุฒิสภาให้เป็นเพียงสภาถ่วงดุลกฎหมาย วุฒิสภาย่อมมีที่มาจากแหล่งใดก็ได้โดยคำนึงถึงความเหมาะสม แต่หากจะให้อำนาจวุฒิสภามากกว่าสภาถ่วงดุล วุฒิสภาก็ต้องมีที่มาจากประชาชนตามหลักประชาธิปไตย เพราะการแต่งตั้งหรือถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งต่าง ๆ นั้น จำเป็นต้องเชื่อมโยงที่มาของวุฒิสภากับประชาชนโดยตรง

ที่มาและอำนาจหน้าที่ของวุฒิสภาประเทศฝรั่งเศส

รัฐสภาของประเทศฝรั่งเศสประกอบด้วย ๒ สภา คือ สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา ซึ่งในการเลือกตั้งวุฒิสภาฝรั่งเศสตามกฎหมายที่แก้ไขใหม่ใน ค.ศ. ๒๐๐๓ ในปี ค.ศ. ๒๐๑๑ จะมีวุฒิสภา จำนวน ๓๔๖ คน โดยมีที่มาจากเลือกตั้งโดยอ้อม และใช้เขตจังหวัดเป็นเขตเลือกตั้งโดยถือเกณฑ์ว่าจังหวัดใดมีประชากรถึง ๑๕๐,๐๐๐ คน จะได้สมาชิกวุฒิสภา ๑ คน และหากจังหวัดนั้นมีประชากร ๒๕๐,๐๐๐ คน จะมีสมาชิกวุฒิสภาเพิ่มได้อีก ๑ คน การลงคะแนนเพื่อเลือกวุฒิสมาชิกที่มาจากจังหวัดกระทำโดยคณะผู้เลือกตั้ง ที่ประกอบด้วย

๑. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัด
๒. สมาชิกสภาภาคที่ได้รับเลือกตั้งจากจังหวัด
๓. สมาชิกสภาจังหวัด

โดยบุคคลทั้ง ๓ ข้างต้นจะเป็นคณะผู้เลือกตั้งทุกคน

๔. สมาชิกสภาเทศบาล โดยมีการแต่งตั้งผู้แทนของสภาเทศบาลเข้ามาเป็นคณะผู้เลือกตั้งตามจำนวนของสมาชิกสภาเทศบาลและประชากรในเขตเทศบาลนั้น ๆ

วิธีการลงคะแนนเลือกวุฒิสมาชิกใช้ระบบผสม โดยจังหวัดใดที่มีสมาชิกวุฒิสภาได้เกิน ๓ คน ใช้วิธีการลงคะแนนเสียงข้างมาก ๒ รอบ ในรอบแรก ผู้ที่ได้รับเลือกจะต้องได้คะแนนเสียงข้างมากของคะแนนเสียงทั้งหมดและต้องไม่น้อยกว่าหนึ่งในสี่ของผู้มีสิทธิออกเสียงตามบัญชีรายชื่อผู้เลือกตั้งในรอบสอง ผู้ที่ได้รับเลือก ได้แก่ ผู้ที่ได้คะแนนเสียงมากที่สุดโดยเรียงตามลำดับจังหวัดใดมีสมาชิกวุฒิสภาตั้งแต่ ๔ คนขึ้นไปใช้ระบบเฉลี่ยตามส่วนคะแนนเสียงที่ได้รับ

วิเคราะห์สภาพปัญหาของวุฒิสภาไทย เปรียบเทียบกับที่มาและอำนาจหน้าที่ของวุฒิสภาของนานาประเทศ เพื่อประกอบการพิจารณาในการยกร่างรัฐธรรมนูญปี พ.ศ. ๒๕๕๐ ใน ๒ ทางเลือก โดยเกณฑ์ในการเลือกทางเลือกใดทางเลือกหนึ่ง คือ อำนาจหน้าที่ของวุฒิสภา ดังนี้

ทางเลือกที่หนึ่ง หากประสงค์จะให้วุฒิสภาไทยมีอำนาจหน้าที่เหมือนดังที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๐ คือ ยังคงเป็นสภาถ่วงดุลระบอบกษัตริย์ และสภาตรวจสอบวิธีการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาที่จะนำมาใช้ คือ การกำหนดให้มีคณะกรรมการสรรหาผู้เหมาะสมเป็นวุฒิสภาจำนวนสองเท่าของจำนวนวุฒิสภาที่มี แล้วนำไปให้ประชาชนทั้งประเทศเป็นผู้เลือกตั้งอีกครั้ง เพื่อให้ได้จำนวนเท่าที่กำหนด โดยมีรายละเอียด ดังนี้

(๑) วุฒิสภายังควรมีอำนาจหน้าที่ทั้งเป็นสภาถ่วงดุลระบอบกษัตริย์และสภาตรวจสอบที่มาของวุฒิสภาจึงต้องมีความเชื่อมโยงกับประชาชน แต่ต้องมีวิธีการทำให้วุฒิสภามีความเป็นอิสระเพื่อจะได้ทำหน้าที่ในฐานะสภาตรวจสอบได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงให้ใช้รูปแบบวุฒิสภาที่ได้มาจากการสรรหา ทั้งนี้ วุฒิสภาประกอบไปด้วยสมาชิกจำนวน ๒๐๐ คน

(๒) ให้มีคณะกรรมการสรรหา ประกอบไปด้วย

- ๑) อดีตประธานรัฐสภา
- ๒) อดีตนายกรัฐมนตรี
- ๓) อดีตประธานศาลฎีกา
- ๔) อดีตประธานศาลรัฐธรรมนูญ
- ๕) อดีตประธานศาลปกครองสูงสุด และ
- ๖) อดีตประธานองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ

ทั้งนี้บุคคลดังกล่าวต้องไม่สังกัดพรรคการเมืองมาแล้วไม่น้อยกว่า ๕ ปี ต้องไม่เคยถูกคำพิพากษาให้จำคุก ต้องไม่เคยถูกถอดถอนออกจากตำแหน่ง

(๓) คณะกรรมการสรรหามีหน้าที่คัดเลือกบุคคลที่มีคุณสมบัติในการเป็นวุฒิสภา ซึ่งต้องไม่เป็นสมาชิกพรรคการเมืองก่อนวันเลือกตั้งไม่น้อยกว่า ๒ ปี จำนวน ๔๐๐ คน จากสี่กลุ่มดังต่อไปนี้

กำหนดสัดส่วนของจำนวน ๔๐๐ คน เป็นสี่กลุ่ม

กลุ่มที่หนึ่ง ข้าราชการประจำหรืออดีตข้าราชการ ๑๐๐ คน

กลุ่มที่สอง นักธุรกิจ อุตสาหกรรม พาณิชยกรรม และภาคบริการ ๑๐๐ คน

กลุ่มที่สาม สาขาอาชีพต่าง ๆ เช่น สื่อมวลชน ผู้ประกอบวิชาชีพอิสระ เช่น แพทย์ ทนายความ ๑๐๐ คน

กลุ่มที่สี่ เกษตรกร ผู้ใช้แรงงาน และผู้แทนองค์กรปกครองท้องถิ่น ๑๐๐ คน

โดยกรรมการสรรหาคณะเสนอชื่อบุคคลใด ให้ประกาศให้ทราบเป็นการทั่วกัน เพื่อให้สังคมตรวจสอบได้ การออกเสียงเลือกตั้ง ให้ประชาชน ๑ คน สามารถเลือกได้ทุกกลุ่ม แต่เลือกได้กลุ่มละ ๑ คน เท่านั้น เมื่อเลือกตั้งได้คะแนนแล้ว ให้ผู้ได้คะแนนสูงสุดของแต่ละกลุ่มเรียงลำดับ ๑ ถึง ๕๐ ของแต่ละกลุ่มเป็นผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา โดยรวมวุฒิสภาจะมีจำนวน ๒๐๐ คน สำหรับผู้ที่อยู่ในลำดับที่ ๕๑ ถึง ๑๐๐ คน ของแต่ละกลุ่ม ให้ขึ้นบัญชีไว้ รอเมื่อวุฒิสภาในกลุ่มของตนว่างลงให้เลื่อนลำดับถัดไปเป็นวุฒิสภา

(๔) วุฒิสภามีวาระ ๖ ปี โดยใน ๓ ปีแรกนับแต่การเลือกตั้งให้จับสลากให้สมาชิกพ้นจากตำแหน่งกึ่งหนึ่งของแต่ละกลุ่ม แล้วจัดให้มีการเลือกตั้ง โดยให้คณะกรรมการสรรหาสรรหาคณะที่มีคุณสมบัติเป็นวุฒิสภาได้จำนวน ๒๐๐ คน แยกตามกลุ่ม ๔ กลุ่ม กลุ่มละ ๕๐ คน แล้วเลือกตั้งให้เหลือกลุ่มละ ๒๕ คน ส่วนที่เหลือให้ขึ้นบัญชีไว้ ในกรณีที่บุคคลที่อยู่ในลำดับที่ ๑ ถึง ๒๕ พ้นจากการเป็นสมาชิกวุฒิสภา ให้เลื่อนลำดับถัดไปขึ้นไปแทน

การให้สมาชิกวุฒิสภาพ้นจากตำแหน่งกึ่งหนึ่งของวาระในครั้งแรก จะทำให้วุฒิสภามีความต่อเนื่องในการทำงาน

ทางเลือกที่สอง หากประสงค์จะให้วุฒิสภาเป็นเพียงสภาถ่วงดุล ย่อมสามารถใช้ระบบการเลือกตั้งแบบผสมระหว่างการเลือกตั้งกับการแต่งตั้งได้ ทั้งนี้ อำนาจในการเป็นสภาตรวจสอบ คือ การให้ความเห็นชอบบุคคลเข้าสู่ตำแหน่งระดับสูง การถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ควรจะเป็นอำนาจของรัฐสภา โดยระบบผสมดังกล่าว มีรายละเอียด ดังนี้

(๑) องค์ประกอบของสมาชิกวุฒิสภา วุฒิสภาประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีองค์ประกอบดังต่อไปนี้

๑) สมาชิกซึ่งประชาชนเลือกตั้งมีจำนวน ๑๖ คน เป็นผู้แทนแต่ละจังหวัด

๒) สมาชิกซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งจากผู้ทรงคุณวุฒิ ๑๖ คน

(๒) การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา ให้ใช้เขตจังหวัดเป็นเขตเลือกตั้ง

(๓) คณะกรรมการสรรหาผู้ทรงคุณวุฒิเป็นสมาชิกวุฒิสภา ประกอบด้วย

๑) อดีตประธานรัฐสภา

๒) อดีตนายกรัฐมนตรีนายกรัฐมนตรี

๓) อดีตประธานศาลฎีกา

๔) อดีตประธานศาลรัฐธรรมนูญ

๕) อธิบดีประธานศาลปกครองสูงสุด

๖) อธิบดีประธานองค์การอิสระตามรัฐธรรมนูญ

ทั้งนี้บุคคลดังกล่าวต้องไม่สังกัดพรรคการเมืองมาแล้วไม่น้อยกว่า ๕ ปี ต้องไม่เคยถูกคำพิพากษาให้จำคุก ต้องไม่เคยถูกถอดถอนออกจากตำแหน่ง

(๔) กระบวนการในการสรรหาผู้ทรงคุณวุฒิเป็นสมาชิกวุฒิสภา จะดำเนินการดังต่อไปนี้

๑) การเลือกสมาชิกวุฒิสภาจากผู้ทรงคุณวุฒิผู้มีประสบการณ์ในการบริหารราชการแผ่นดิน วิชาการ หรือวิชาชีพกฎหมาย คณะกรรมการสรรหาจะเสนอชื่อบุคคลต่อประธานรัฐสภา แล้วประธานรัฐสภานำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงแต่งตั้งต่อไป และประธานรัฐสภาจะเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ

๒) การเลือกสมาชิกวุฒิสภาจากผู้ทรงคุณวุฒิผู้มีประสบการณ์ในสาขาอาชีพด้านอื่นนอกจากข้อ ๑) ข้างต้น คณะกรรมการสรรหาจะดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดรายชื่อองค์การเอกชนต่าง ๆ ที่มีสิทธิเสนอชื่อบุคคลเพื่อรับการพิจารณาเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภา ซึ่งต้องเป็นองค์การที่มีกฎหมายจัดตั้งหรือมีกฎหมายรองรับ และไม่มีวัตถุประสงค์แสวงหาผลกำไรหรือรายได้มาแบ่งปันกัน จำนวนไม่น้อยกว่า ๑๐๐ องค์การ แล้วแจ้งให้องค์การดังกล่าวทราบ

(๒) องค์การตาม (๑) จะพิจารณาเสนอชื่อบุคคลซึ่งเป็นผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามองค์การละ ๒ คน ต่อคณะกรรมการสรรหา ทั้งนี้ ภายใน ๑๕ วันนับแต่วันที่องค์การนั้นได้รับแจ้ง

(๓) เมื่อได้รับรายชื่อตาม (๒) แล้ว คณะกรรมการสรรหาจะเลือกบุคคลจากรายชื่อดังกล่าว เสนอต่อประธานรัฐสภา แล้วประธานรัฐสภานำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงแต่งตั้งต่อไป และประธานรัฐสภาเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ

(๕) สมาชิกวุฒิสภามีวาระการดำรงตำแหน่ง ๖ ปี โดยเมื่อครบ ๓ ปี นับแต่มีวุฒิสภาครั้งแรกให้จับสลากออกกึ่งหนึ่งของวุฒิสภาแต่ละที่มา

ประธานคณะอนุกรรมการกถาว่าต่อที่ประชุมว่า คณะอนุกรรมการจะทำหนังสือถึงประธานคณะกรรมการวิสามัญวิชาการ ตรวจสอบร่างรัฐธรรมนูญและร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ เพื่อเสนอต่อคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ โดยแนบเอกสารประกอบการประชุมเกี่ยวกับที่มาและอำนาจหน้าที่ของวุฒิสภาที่เหมาะสม และสรุปผลการสัมมนาเรื่องที่มาและอำนาจหน้าที่ของวุฒิสภาเพื่อประกอบการพิจารณา

นางมาลินี สุขเวชชวรกิจ อนุกรรมการ กถาว่าต่อที่ประชุมว่า การเสนอข้อคิดเห็นทางวิชาการเกี่ยวกับที่มาและอำนาจหน้าที่ของวุฒิสภาควรเริ่มจาก กำหนดอำนาจหน้าที่ก่อนเนื่องจากการตรวจสอบอำนาจหน้าที่ฝ่ายบริหารเป็นสิ่งที่จำเป็น หากวุฒิสภาซึ่งเป็นสภาสูงได้ทำการตรวจสอบฝ่ายบริหารจะทำให้ประชาชนมีความเชื่อถือถึงการทำงานของวุฒิสภา

นายวรพจน์ วงศ์สง่า อนุกรรมการ กล่าวต่อที่ประชุม โดยตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับองค์ประกอบของคณะกรรมการสรรหาว่า การที่ร่างรัฐธรรมนูญได้มีการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการสรรหาจะทำให้เข้าสู่ระบบมาตยาธิปไตยได้ ดังนั้นการนำบุคคลที่พ้นจากตำแหน่งแล้วมาเป็นคณะกรรมการสรรหาจะทำให้ไม่เข้าสู่ระบบมาตยาธิปไตย เพราะบุคคลเหล่านี้ได้พ้นจากตำแหน่งแล้ว และบุคคลเหล่านี้ผ่านการทำงานมาแล้วทำให้มีประสบการณ์มากจะทำให้การทำงานมีประสิทธิภาพ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์พินัย ณ นคร อนุกรรมการ กล่าวต่อที่ประชุมว่า หากวุฒิสภามีอำนาจหน้าที่เหมือนกับรัฐธรรมนูญ พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้ให้อำนาจไว้คือ มีหน้าที่ตรวจสอบและการกลั่นกรองกฎหมาย ดังนั้นที่มาของวุฒิสภาจึงควรมาจากการเลือกตั้งและการสรรหาแต่งตั้ง โดยการสรรหาแต่งตั้งนั้นจะเป็นการอุดช่องว่างในการกลั่นกรองกฎหมาย เพื่อให้วุฒิสภาได้มีการพิจารณากลั่นกรองกฎหมายได้มีประสิทธิภาพ

ประธานคณะอนุกรรมการ ได้กล่าวซักถาม รองศาสตราจารย์มานิตย์ จุมปา อนุกรรมการ เกี่ยวกับทางเลือกที่ ๒ โดยตั้งข้อสังเกตว่าองค์ประกอบของวุฒิสภาที่มีสมาชิก ซึ่งประชาชนเลือกตั้งมีจำนวน ๗๖ คน เป็นผู้แทนจังหวัด เนื่องจากจังหวัดไม่ใช่หน่วยเลือกตั้งที่เหมาะสม เหตุใดจึงให้มีผู้แทนของแต่ละจังหวัด

รองศาสตราจารย์มานิตย์ จุมปา อนุกรรมการ กล่าวต่อที่ประชุมว่า สาเหตุที่ต้องให้มีตัวแทนในแต่ละจังหวัด เพราะเมื่อเกิดเหตุใด ๆ เกิดขึ้นผู้แทนในแต่ละจังหวัดต้องร่วมกันรับผิดชอบด้วย และเขตจังหวัดไม่ได้อิงจำนวนประชากรในพื้นที่

มติที่ประชุม ที่ประชุมคณะอนุกรรมการ ได้มีมติให้ทำหนังสือเพื่อเสนอต่อประธานคณะกรรมการวิสามัญวิชาการ ตรวจสอบร่างรัฐธรรมนูญและร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ พิจารณาเพื่อเสนอให้กับคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ เรื่อง ข้อเสนอทางวิชาการเกี่ยวกับที่มาและอำนาจหน้าที่ของวุฒิสภาโดยมีรายละเอียด ดังนี้

ตามที่คณะอนุกรรมการส่งเสริมข้อมูลสารสนเทศทั้งในและต่างประเทศได้รับมอบหมายให้จัดทำเอกสารทางวิชาการในประเด็นที่ประชาชนสนใจเพื่อประกอบการพิจารณากร่างรัฐธรรมนูญ นั้น

ในการนี้ คณะอนุกรรมการ มีข้อเสนอทางวิชาการในประเด็นเกี่ยวกับที่มาและอำนาจหน้าที่ของวุฒิสภา ดังนี้

๑. วุฒิสภาควรมีอำนาจหน้าที่เป็นทั้งสภาที่คอยกลั่นกรองกฎหมาย และตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ โดยการตรวจสอบการใช้อำนาจนี้รวมทั้งการให้ความเห็นชอบในการให้บุคคลเข้าสู่ตำแหน่ง และถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่ง อำนาจหน้าที่ของวุฒิสภาควรคงเดิมเหมือนเช่นที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ พุทธศักราช ๒๕๕๐

๒. เมื่อวุฒิสภามีอำนาจรวมไปถึงการเป็นสภาตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ ที่มาของวุฒิสภาที่มาจากการแต่งตั้งทั้งสภา จึงเป็นรูปแบบที่ไม่เหมาะสม เพราะไม่มีรากฐานที่มาและอำนาจอธิปไตยเชื่อมโยงกับประชาชน

๓. คณะอนุกรรมการฯ ได้พิจารณาถึงที่มาของวุฒิสภาแล้วเห็นว่ามิใช่ข้อเสนอ
๒ ทางเลือก กล่าวคือ

ทางเลือกที่หนึ่ง วุฒิสภาควรมีที่มาจาก การเลือกตั้งของประชาชน โดยวิธี
การเลือกตั้งโดยมีคณะกรรมการสรรหาที่ประกอบไปด้วยอดีตผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูง (อดีตประธาน
รัฐสภา อดีตนายกรัฐมนตรี อดีตประธานศาลฎีกา อดีตประธานศาลรัฐธรรมนูญ อดีตประธานศาล
ปกครองสูงสุด และอดีตประธานองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ ที่ไม่สังกัดพรรคการเมืองมาแล้วไม่น้อย
กว่า ๕ ปี) สรรหารายชื่อผู้ที่เหมาะสมจำนวน ๒ เท่า เพื่อให้ประชาชนลงคะแนนเลือกตั้งให้เหลือ
จำนวน ๒๐๐ คน โดยใช้เขตประเทศเป็นเขตเลือกตั้ง กล่าวคือ คณะกรรมการสรรหา จะสรรหาบุคคลที่
เหมาะสมแยกตามกลุ่มต่าง ๆ ๔ กลุ่ม แล้วจัดทำรายชื่อแยกตามกลุ่ม กลุ่มละ ๑๐๐ คน แล้วให้ประชาชน
เลือกตั้ง โดยประชาชน ๑ คน เลือกได้กลุ่มละ ๑ คน โดยรายชื่อใดได้คะแนนเสียงมากที่สุดเรียงลำดับลง
มา ๕๐ อันดับแรกของแต่ละกลุ่มจะได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา

ทางเลือกที่สอง วุฒิสภามาจากระบบผสมระหว่าง การเลือกตั้งกับการแต่งตั้ง
โดยมาจากการเลือกตั้งจังหวัดละ ๑ คน จำนวน ๗๖ คน และมาจากการสรรหาเพื่อแต่งตั้งจำนวน ๗๖
คน

คณะอนุกรรมการฯ ได้พิจารณาทั้งสองทางเลือกแล้ว เห็นว่าควรใช้ทางเลือก
ที่หนึ่ง เพราะเมื่อประสงค์จะให้วุฒิสภามีอำนาจรวมไปถึงการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐในการให้
ความเห็นชอบบุคคลเข้าสู่ตำแหน่งและถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งแล้ว ทางเลือกที่หนึ่งจึงเป็นทางเลือกที่
ทำให้ที่มาวุฒิสภามีความเชื่อมโยงกับประชาชนมากที่สุด

และคณะอนุกรรมการฯ ได้แนบเอกสารเพื่อให้คณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ
ได้ประกอบการพิจารณา ดังนี้

๑. เอกสารทางวิชาการเกี่ยวกับที่มาและอำนาจหน้าที่ของวุฒิสภาที่เหมาะสม
จำนวน ๑ ชุด
๒. สรุปผลการสัมมนาเรื่อง ที่มาและอำนาจหน้าที่ของวุฒิสภา จำนวน ๑ ชุด

๓.๒ การจัดสัมมนาทางวิชาการ

ประธานคณะอนุกรรมการฯ กล่าวต่อที่ประชุมว่า ประธานคณะอนุกรรมการ
วิสามัญวิชาการ ตรวจร่างรัฐธรรมนูญและร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ แจ้งให้ทราบว่า คณะอนุ
กรรมการฯ ควรมีการจัดสัมมนาทางวิชาการก่อนวันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๕๐ เพื่อให้ความเห็นทาง
วิชาการแก่คณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ หากมีการจัดสัมมนาหลังจากวันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๕๐
จะไม่ทันต่อการดำเนินงานของคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ

มติที่ประชุม ที่ประชุมคณะอนุกรรมการฯ เห็นชอบให้มีการจัดสัมมนาทางวิชา
การ โดยมีกำหนดการสัมมนาดังนี้

๑. วันพฤหัสบดีที่ ๑๕ เมษายน ๒๕๕๐ เวลา ๑๓.๐๐ นาฬิกา หัวข้อการสัมมนา เรื่อง “ระบบการเลือกตั้งแบบสัดส่วน” โดยเชิญ นายอุทัย พิมพ์ใจชน ผู้ช่วยศาสตราจารย์กิตติศักดิ์ ปรงค์ดี นายปริญญา เทวานฤมิตรกุล เป็นวิทยากร ณ สมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย

๒. วันพฤหัสบดีที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๕๐ เวลา ๑๓.๐๐ นาฬิกา หัวข้อการสัมมนา เรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการใช้อำนาจทางตุลาการ” โดยเชิญ ศาสตราจารย์คณิต ณ นคร นายธีรยุทธ บุญมี นายสัตยะพล สัจจะเดช นายสุรสิทธิ์ แสงวิโรจน์พัฒน์ เป็นวิทยากร ณ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

๓. วันพฤหัสบดีที่ ๓ พฤษภาคม ๒๕๕๐ เวลา ๑๓.๐๐ นาฬิกา หัวข้อการสัมมนาเรื่อง “การบังคับตามสิทธิที่บัญญัติรองรับไว้ในรัฐธรรมนูญ” โดยเชิญ รองศาสตราจารย์ศุภลักษณ์ พิณภูวดล เป็นวิทยากร ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

๔. วันพฤหัสบดีที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๕๐ เวลา ๑๓.๐๐ นาฬิกา หัวข้อการสัมมนาเรื่อง “การควบคุมฝ่ายบริหารโดยฝ่ายนิติบัญญัติและภาคประชาชน” โดยเชิญ นายธีรยุทธ บุญมี ศาสตราจารย์สมบัติ จันทรวงศ์ เป็นวิทยากร ณ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

๕. วันพฤหัสบดีที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๕๐ เวลา ๑๓.๐๐ นาฬิกา หัวข้อการสัมมนาเรื่อง “กระบวนการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญและการฉีกรัฐธรรมนูญ” ณ สมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย

๖. วันพฤหัสบดีที่ ๗ มิถุนายน ๒๕๕๐ เวลา ๑๓.๐๐ นาฬิกา หัวข้อการสัมมนา เรื่อง “การออกเสียงประชามติ” ณ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๗. วันอาทิตย์ที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๕๐ เวลา ๐๙.๐๐ นาฬิกา หัวข้อการสัมมนา เรื่อง “วิจารณ์รัฐธรรมนูญทั้งฉบับ” ณ โรงแรมโซทวิล ทาวเวอร์

ระเบียบวาระที่ ๔ เรื่องอื่น ๆ

ที่ประชุมได้กำหนดให้มีการประชุมคณะอนุกรรมการครั้งต่อไปในวันศุกร์ที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๕๐ เวลา ๑๓.๓๐ นาฬิกา ณ ห้องประชุมคณะกรรมการ หมายเลข ๓๗๐๑ ชั้น ๗ อาคารรัฐสภา ๓

เมื่อประชุมเป็นเวลาพอสมควรแล้วประธานคณะอนุกรรมการ กล่าวขอบคุณผู้เข้าร่วมประชุมและกล่าวปิดการประชุม

เลิกประชุมเวลา ๑๓.๓๕ นาฬิกา

นายนิพนธ์ เล็กไพบ

นิติกร ๓ สำนักกรรมการ ๓

ผู้จัดบันทึกการประชุม

นายอรุณ ลายพ่องแผ้ว

ผู้อำนวยการกลุ่มงานคณะกรรมการ

การอุตสาหกรรม

ผู้ตรวจบันทึกการประชุม

ทมิตา/พิมพ์